

Erdészek a Nyugat-Bükkben III.

Sütő Sándor mindössze hat hónapig volt igazgató Egerben. Alkalmatlan volt az igazgatói posztra, **Balassa Gyula**, az új OEF-főigazgató 1956 után leváltotta, és **Boér Ferenc** személyében új főnököt hozott Egerbe.

Boér ittléte sem volt hosszú életű, ő is a személyzetissel keveredett vitába. Normális gondolkodású ember volt, azt mondta, a szakemberekre szükség van, és nem hajlandó elküldeni embereket azért, mert valaki a korábbi rendszerben szolgált. A vita tettlegességgé fajult, emiatt az igazgatót elhelyezték a Dunántúlra.

Ezután következett az Adamkó-korszak. Korszaknak nevezhetjük, mert **Adamkó József** volt az eddigi 23 igazgató közül a leghosszabb ideig – 1958-tól 1977-ig – hivatalban lévő első számú vezető az Egri Erdőgazdaságnál, természetesen a Mátrát is beleértve.

Mikor idekerült, erdészeti ismeretei nem voltak, ezt szorgalmasan igyekezett pótolni, támaszkodott a szakemberekre. Amikor pályám kezdetén két év gyakorlat után kineveztek a Műszaki Erdészet élére, Adamkó kijött hozzám, és biztató szavakkal lendületet adott a további életemhez. Ezt a vezetői megnyilvánulását útravalónak tekintetem.

Az ötvenes években napirendre kerül a vadkérdés. A háború után az első tíz évben az erdőkben vadkárral nemigen kellett számolni, a megcsappant vadlétszám mellett a felújításokat vadkerítések nélkül meg lehetett oldani. Az erdőgazdaság üzemi lapja, a *Bükk*

Fakopács 1958-ban már foglalkozik a vadállomány egyre növekvő szaporodásával, és már barátoknak a kerítés-építés gondolatával. Ekkor még a költséges kerítések helyett a villanypásztor bevetését javasolják.

A hatvanas évek közepétől már egyre nagyobb összegeket fordítanak vadvédelmi kerítésekre, és ez a mesterséges felújítások magas aránya miatt (50% felett) évtizedekig ment. A magas vadlétszám – ahogy visszaemlékszem – egész pályafutásom alatt mindvégig napirenden volt. A természetes felújítások térhódításával a kerítésépítések mára már csökkentek, de a vadlétszámot nem sikerült a kívánt mértékre apasztani.

A fakitermelés évről évre növekedett, a fentről jövő elvárások folyamatosan ezt diktálták. Ezzel kellett lépést tartani az erdőfelújítások terén, gyakran mesterséges úton, kerítéssel erdősítettek. Az akkori elvek között szerepelt a termelések koncentrálása, minél nagyobb területekre összpontosították a feladatokat. Az erdészeket sokszor érték támadások, a kialakult nagy vágásterületek a külső szemlélők számára nem nyújtottak elfogadható látványt.

Főleg az Eger közelében lévő erdőkben az utak melletti vágások irri-

táltak az embereket. Ilyen volt például Felsőtárkány közelében a Barát-réti termelés, vagy az Almár utáni nagy vágásterület. „Kivágták az erdőt”, „tarra vágták a hegyoldalt” megjegyzésekkel illették az erdőket, holott ezek a vágások mind fokozatos felújítással történtek, ezt bizonyítják a ma 40 éves szép erdők.

Az 1964-es egri vándorgyűlés Bükkfennsíki bemutatója a lucfenyőprogram keretében zajlott, **Zilaby Aladár** és **dr. Solymos Rezső** parcellás kísérleteket mutattak be ebben a témakörben. A lucfenyő szakmai megítélése mára megváltozott. A 100 év feletti életkorú horontnai lucos (Szilvásvárad) termelésének első szakaszát még luccal újították fel, 1985-től azonban a fenyveseket a bükk váltotta fel. Ez az év fordulópontot jelentett a fenyőkérdésben.

A telepítések-fásítások még a hatvanas években is nagy lendülettel folytak a Fásítási Csoport vezényletével. A legnagyobb erdősítési munkákat az alföldi térségben végezték (Tepélypuszta, Klementina, Heves), de voltak kisebb-nagyobb telepítések szinte az egész gazdaság területén.

Az egriek nap mint nap láthatják azt a „galériaerdőt”, amely a Csebokszári (maí nevén Északi Városrészt) épületeknél kezdődően egészen Almárig húzódik a völgyfenék szélénél egy keskeny sávot – galériát – képezve. Háttérben a felnémeti templom.

Galériaerdő Felnémeten

A nyugat-bükkiek a nagyarányú erdősítési munkák mellett országosan is kiemelkedő szerepet vállaltak az erdőfeltárásban is, amelynek hagyományai jócskán a háború előtti időkhöz nyúlnak vissza. Az 1900-as évek elején a teljes térségben elindul az erdei vasutak építése, ezek akkor még a fa mozgatását szolgálták. Kisvasutak egész rendszere épül az Érseki Uradalom erdeiben (Felnémet–Felsőtárkány), Szilvásvár–Bükk-fennsík térségében, de megtalálhatók a vasút nyomai Arlóban is, vagy a Palina–Máraballa vonalon.

Néhány helyen a vasút és a kötélpálya kombinációját alkalmazták: Felnémet–Oldal-völgy–Hosszú-völgy–Hidegpataka (1920-as évek), és az Oszlámocsárosháza–Vatta-völgy (1940). Mindezek komoly műszaki felkészültséget kívántak a szakemberektől mind a létesítésben, mind az üzemeltetésben. A nagyszerű műszaki alkotások közül kiemelkedik a Sikló-pálya, amely a szilvásvárad-i kisvasutakat kötötte össze a

Bükk-fennsík hálózattal. A „Sikló” tervrajzai a Közlekedési Múzeumban vannak kiállítva.

A képen a Pallavicini családhoz tartozó személyeken kívül két ismerős erdész embert fedezhetünk fel. Az egyik *Fehér Kálmán* (bal szélen), aki később a Nádas-bérc (Felsőtárkány) üzemegység-vezetője, majd műszaki vezető a tárkányiaknál; a másik az országosan ismert *Zádor Oszkár* (középen hátul), aki a Pallavicini család után Bátorba kerül, majd 14 éven át erdészvezető Fényespusztán.

A vasútépítések az 1920-as években gyakorlatilag befejeződtek, a háború után az erdőfeltárás útépítésekkel folytatódik.

A MÁLLERD idejében induló és az ötvenes évek közepéig tartó időszakban – amit az erdészeti útépítések „hőskorának” szoktunk nevezni –, számos makadámburkolattal ellátott feltáróút épül a cég területén, és ekkor valósulnak meg a magasrakodók és

iparvágányok is. Ebből az időből két nevezetes útépítést kell megemlíteni. Az egyik a Nagyvisnyón a Bán-völgyi út (Szilvásvárad-i Erdőgondnokság), 1947–48-ban épült, és arról híres, hogy ez volt a háború utáni első makadámburkolattal ellátott erdészeti út az országban.

A másik, amit ebből az időből ki kell emelnem, az országosan is a legnagyobbak között megvalósuló beruházás a Szilvásvár–Jávorkúti út, amely szinte teljesen kézi munkával készült.

A hatvanas évek voltak az útépítés legtermékenyebb éve, ekkor épül a legtöbb portalanított út a Bükkben, és ekkor kezdődik a Dombvidék feltárása Arló–Ózd térségében.

Ebben az időben készül nagyon sok lakás, szinte minden erdészethelyi szolgálati lakások épülnek a kerületvezetők részére, ezek közül akkor még több erdőterületen vagy erdő közelében valósul meg. Munkásszállások is épülnek (ivánkai, hosszú-völgyi), és erre az időre esik Villanegra, a Felsősiklói üdülő és a Központ ma is használatos emeletes irodaházának beruházása, akkor még csak két emelettel.

Az erdőfeltárás, az útépítések, a sok-sok magasépítmény beruházásai, a gépesítés intenzív fejlesztése, a gépvásárlások, a vasutak ügyei ezek mind-mind a Műszaki Csoport feladatkörébe tartoztak. A felvételen a Műszak személyzetét mutatom be (1968), amikor az Erdőművelési Csoporttal együtt kihelyezett megbeszélést tartottak az Egri Erdészethez tartozó Guba-háznál.

A Műszaki Csoporthoz tartoznak (balról): *Chikán István* (1.), *Jáhn Ferenc* (3.), *Paulik Géza* (5.), *Macz István* (6. hátul), *Szabó Győző* (jobb szé-

A Sikló

A Műszak és a Művelés a Guba-háznál

len). Chikán a Műszaki Erdészet első vezetője, utána építési előadó, majd műszaki csoportvezető.

Jáhn Ferenc kiváló műszaki ember, ő indítja el az Erdőgazdaság nagy ívű gépesítési és feltárási programját, elsőként épít kötélpályát (Istállós-kő, Szilvászvárad). Pár évig építésvezető (Erdőgazdasági Építő Vállalat), majd műszaki csoportvezető, végül igazgatóhelyettes, a tervtárgyalások felelhetetlen Feri bácsija, aki vitathatatlanul az Erdőgazdaság nagyjai közé tartozik.

Paulik Géza gépkocsi-előadó, rendezvények szervezője. Macz István kiváló, nagy tekintélyű anyaggazdálkodó. Szabó Győző gépesítési előadó, később a Gépjavitó Üzem vezetője, nagy vadász.

A műszakhoz tartozott még *Bánky József* és *Tóth Gyula* (a képről hiányoznak). Bánky József kitűnő mérnökember, nevéhez fűződik sok épület és út tervezése, ő tervezte a híres Villanegrát (1968), a Sikló-felső üdülőházat és sok földutat. 1970-ben Sopronba került, az Egyetem tanáráként dolgozott végig. Tóth Gyula országosan ismert vasutas szakember, az újítási és találmányi ügyek intézője.

Az Erdőművelési Csoporthoz tartozók (balról): Bérces János (2.), Zilahy Aladár (4.) *Bátor Albertné* (6.), *Juriss Éva* (Zsilvölgyi Lászlóné, 9.). A Csoport vezetője az országosan ismert Zilahy Aladár, őt nem kell bemutatnom. Végig a művelésen dolgozott, nyugdíjasként a később róla elnevezett Erdészeti Múzeum vezetője.

Bátor Albertné azok közé tartozott, akik minden munkakörükben a maximumot nyújtották, volt erdőrendező, erdőművelő Zilahy helyetteseként, később a Közgazdasági Osztály oszlopos tagja. Juriss Éva itt még csemetetermelési előadó, később a Műszak mérnökeként utakat tervez mindvégig. Bérces János fásítási előadó úgy került ebbe a csapatba, hogy 1968-ban megszüntették a Fásítási Csoportot, amely beleolvadt az Erdőművelésbe. *Ercsényi Pál* (8.) az Egri Erdészet vezetője – két szakaszban töltötte be ezt a posztot – itt mint házigazda van jelen, *Pataki Dezső* (10.) pedig a *Népújság* újságírója, az erdőgazdasági események rendszeres tudósítója.

Nagy feladat hárult a fahasználatban tevékenykedő szakemberekre. Az ötvenes évek elejétől évtizedeken át egészen a nyolcvanas évtized elejéig a fakitermelés mindig növekedett, ezzel együtt természetesen a felújítási feladatok is állandóan nőttek.

A Fahasználati Csoport vezetője *Imrik Gusztáv* (volt bátori gondnok), tőle vette át 1964-ben *V. Szabó Ferenc*, aki később a szolnokiaknál igazgatóhelyettes, majd a Bükk Nemzeti Park egyik alapítója és helyettes vezetője.

Abban az időben a térségben még sok bányá működött, a bányászati választékok jelentették a rönk mellett a legnagyobb tételt. Nagy volt az igény tűzifára

léktermékkel, ezek: mészégetés, faszénégetés, volt homokbánya (Szöllőcske), sóderbánya (Tardos), kőbánya (Berva). Felsőtárkányban *Felbinger István* vonalfőnök vezetésével dolomitbányát is nyitottak, és ez hozzájárult az ottani vasútüzem fennmaradásához. Felbinger a vasutasokra jellemző fegyelmességével, pontosságával jelenség volt, az erdészeti-üzemvezetők között

A verseny résztvevői

is, a hatvanas években többször hirdettek „tűzifacsatát”, amikor soron kívül erdőrészeket jelöltek ki rendkívüli használatra. A sokféle választék komoly felkészültséget kívánt a hosszolóktól. V. Szabó irányításával hosszolóversenyt rendeztek Szilvászváradon, erről mutatok be egy felvételt, amely a Villanegra előtti réten készült a versenyben részt vevő erdészek csoportjáról. Közülük néhányan, akiket ismertem: *Kocsis Mihály*, *Nabóczki László*, *Antal Árpád*, *Kovács Lajos*, *Csávas István*, *Hodai Pál*, *Bárdoss Béla*.

A főtevékenység mellett akkor az erdőgazdaság foglalkozott sokféle mel-

a leghosszabb ideig (36 éven át) volt vezető a felsőtárkányi vasútnál.

A képen baloldalt Adamkó József igazgató, szemben Felbinger, mellettük a jellegzetes „trezina”, a kisvasúti személykocsi, amelyet csak a vonalfőnök, Felbinger vezethetett.

Az Erdőgazdaság megalakulásától kezdve foglalkozott különböző fagyártmányok, fűrészáru készítésével. Először csak Szilvászváradon a Pallavicini időkből örökölt fűrészcsarnokban folyt ilyen tevékenység, 1955-től aztán több erdészetről épültek kisebb-nagyobb fagyártmányüzemek, ilyenek voltak

A felsőtárkányi vasúton (1966)

Egerben, Felsőtárkányban, Ózdon, Arlón, Cserépfaluban, Belpátfalván.

A hatvanas években indul *Kovács Jenő* főmérnök irányításával a gépfejlesztő, később gépgyártó tevékenység. *Pápista József*, a fejlesztés kulcsembere és *Orosz Ferenc* szerelő részvételével történik a kérgező-, aprítógépek, előtűtüzelő kazánok gyártása. Erre a célra később külön üzemet hoznak létre Pápista vezetésével.

1968-ban a Központ szervezetében változás történik: Jáhn Ferencet kinevezik termelési osztályvezetővé, és alá rendelik a Fahasználati, az Erdőművelési és a Műszaki Csoportot. Ettől kezdve Jáhn Ferenc tulajdonképpen főmérnöki szerepet tölt be.

A Nyugat-Bükk területén 1970-ig 70 erdészetvezető (beleértve a gondnokokat, üzemegység-vezetőket, vasútüzem-vezetőket), mintegy 150 erdész, művezető dolgozott.

Itt kell megemlékezni azokról a kivételes erdész egyéniségekről, akik szinte művészi adottságokkal megáldva faragványokkal, festményekkel, versekkel írták be nevüket cégünk történetébe. Közülük ketten élnek: *Goldbach Károly*, akiről már szóltam, szépséges csontfaragványokat készített, és *Péter István*, korábban Feketesáron volt erdész, gyönyörű székelykapui állnak Szilvásváradon.

És akik már nincsenek köztünk: *Simon Károly*, a Szalajka-völgy korábbi gazdája agancsfaragványairól, *Bognár Ignác*, aki Belpátfalván volt erdészetvezető, értékes famunkáiról, *Gál István*, ő Szilvásváradon volt vasútüzem-vezető (később a szegedi technikum tanára),

Kirándulás az Adrián

vízfestményeiről, *Keskeny Ilona* munkai előadó verseiről, *Wolf Miklós* mónosbéli erdész fafaragványairól vált híressé. A felsoroltak valamennyien – Keskeny Ilona kivételével – Szilvásvárad-Belpátfalva térségében dolgoztak.

Nem szabad megfeledkeznünk a Nyugat-Bükk nagy öregjeiről, akik a hatvanas években kerültek nyugdíjba, és akik aktív korukban sokat tettek a cég sikeres működéséért. Az idősök egy csoportját látjuk a felvételen. A képen (balról) *Wagner Lajos*, ő erdőgondnok volt Felnémeten, Belpátfalván, főmérnök Mátrafüreden, igazgató Egerben; *Lukács Károly* erdőgondnok Kőkövön, majd a Központban szinte minden ágazatban tevékenykedett; *Macz István*, a kiváló anyaggazdálkodó; *Moskovszki Vince* számviteles, terves; *Szabó Elek – Lexi bácsi* – felsőtárkányi erdészetvezető közel 20 évig; és *Imrik Gusztáv*, a bátori

erdőgondnok majd a Központ elismert fahasználatosa.

A nyugat-bükki cég idejében az Erdőgazdaság szakszervezete kirándulást szervezett az Adriához az Erdőrendezőség embereivel együtt. Az utazás főszereplője az a Zilahy Aladár volt, akiről később a szilvásvárad-i Erdei Múzeum a nevét kapta, valóságos idegenvezetői feladatot látott el végig az út ideje alatt. A Nyugat-Bükki cég idejéből még egy fotót mutatok be (*ld. fent*). Az ismertebb személyek: Kovács Jenő, akkori főmérnök és felesége, a Zilahy házaspár, Műszaki Erdészettől Orosz Ferenc és Pápista József feleségével, az Erdőrendezőségtől Juhász Jenő, Varga Béla és Németh István, továbbá Búzás Ágoston, dr. Várady Zoltán, Csillag László, Bán Borbála, Orsó Mátyás a Központból és sokan mások.

Az 1970. évi országos nagy átszervezés megronggatta az egeri céget is. A Mátrával való összevonás előjelei már korábban megjelentek, *Hangyál Tibor* igazgató és munkatársai természetesen mindvégig abban bíztak, hogy az új cég központja Mátrafüreden lesz, ahol új irodaházat is építettek. Egerben is székház épült a Kossuth utcai régi épület udvarában (1969) – ma is itt székel az Egererdő Zrt. –, de mindenesetre nem ez döntötte el az új Központ kérdését, hanem Adamkó József erősebb pártkapcsolata, és az is sokat nyomott a latba, hogy Eger megyeszékhely. A hagyomány is közrejátszott, az 1945-ben megalakult Egeri Állami Erdőigazgatóság központja akkor is Eger volt. Az 1970-es átszervezés nagyjából az 1945–1950 közötti állapotot hozta vissza terület szempontjából. Ez azonban már egy külön történet kezdete.

Wagner Tibor
okl. erdőmérnök

A Nyugat-Bükk „nagy öregjei”